

Asia: VN/33836/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne valvontalain 1 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Kunnan hyte-järjestämistehtävän valvonta).

Esitys on kannatettava. Valvonnan selkeytyminen voi vahvistaa kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyötä, koska molempien toimijoiden on jatkossa pystyttävä osoittamaan hyte-työn rakenteet ja vastuut yhdenmukaisella tavalla. Tärkeää on varmistaa, että kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyö ja tiedonvaihto muodostuu toimivaksi kokonaisuudeksi. Vaikka sisällölliset velvoitteet eivät muutu, niiden asianmukainen toteuttaminen edellyttää kunnissa riittäviä resursseja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatioon.

Kommenttinne valvontalain 4 §:ään ehdotetusta muutoksesta ja sen vaikutuksista (Vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavan palveluyksikön määritelmä).

Esitys on kannatettava. Nykyistä määritelmää on tarkoituksenmukaista tarkentaa ja sisällyttää määritelmään, että vaativaa sosiaalihuoltoa tuottavassa palveluyksikössä tuotetaan palveluja erityistä tukea tarvitseville henkilöille, henkilökunnalta edellytetään laaja-alaista erityisosaamista ja yksikössä voidaan käyttää asiakkaan itsemääräämisoikeutta rajoittavia toimenpiteitä.

Kommenttinne valvontalain 9 §:ään ja 24 §:n 1 momenttiin ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Palveluntuottajan henkilöstön kielitaidosta huolehtiminen)

Ehdotettu kielitaitovaatimus on kannatettava ja tukee asiakas- ja potilasturvallisuuden toteutumista. Samalla on tärkeää, että kansallisesti vahvistetaan ja tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kielikoulutusta, jotta vaatimusten toteutuminen varmistuu käytännössä.

Kommenttinne valvontalain 18 §:ään ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista (Velvoitteidenhoitoselvityksen pyytäminen ja laatiminen)

Esitys on kannatettava.

**Kommenttinne valvontalain 24 §:ään ehdotetuista 2 ja 3 momentista ja niiden vaikutuksista
(Palvelunjärjestäjän omaavolventaan ja lastensuojelun sijaishuollon valvontaan liittyvät tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudet)**

Ehdotetut muutokset valvontalain 24 §:n 2 ja 3 momenttiin ovat kannatettavia ja edistävät lastensuojelulain mukaisen sijoitusalueen valvontatehtävän tehokasta ja tarkoituksenmukaista toteuttamista. Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuksien vahvistaminen tukee hyvinvointialueen mahdollisuuksia huolehtia omaavolvonnan toteutumisesta sekä lasten ja nuorten turvallisuudesta sijaishuollossa.

Hyvinvointialueen oikeus tarkastaa asiakastietoja valvontatehtävässä on käytännössä tarpeellinen, mutta sen oikeudellinen perusta näyttäytyy edelleen osin tulkinnanvaraisena. Tietojen käytön tulee olla rajattua, minkä vuoksi olisi tarkoituksenmukaista tarkentaa näitä tilanteita jatkovalmistelussa tai antaa tarkempaa kansallista ohjeistusta hyvinvointialueille sääntelyn yhtenäisen soveltamisen varmistamiseksi. Lisäksi toimeenpanoa tulisi seurata valtakunnallisesti.

**Kommenttinne valvontalain 26 ja 27 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista
(Omaavolvonnan raportointi)**

Ehdotetut muutokset valvontalain 26 ja 27 §:ään ovat kannatettavia ja tukevat toiminnan suunnitelmallisuutta sekä vähentävät hallinnollista kuormitusta.

**Kommenttinne valvontalain 2 ja 28 §:ään ehdotettavista muutoksista ja niiden vaikutuksista
(Vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittäminen)**

On kannatettavaa, että palveluntuottajalla on velvollisuus ja henkilökohtaisen avun työnantajamallin mukaan toimivalla henkilöllä oikeus tarkistaa työntekijöiden rikosrekisteriote iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden sosiaali- ja terveyspalveluissa myös vuokratyöntekijöiden osalta.

**Kommenttinne valvontalain 45 §:ään ehdotetuista muutoksista ja niiden vaikutuksista
(Viranomaisvalvonnan tiedonsaantioikeudet)**

Esitys on kannatettava.

Kommenttinne 47 a §:n sääntelystä koskien Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtäviä, ohjausta ja rahoitusta kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena.

Esitys on kannatettava. Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksella ollut jo pitkään merkittävä rooli valtakunnallisena asiakas- ja potilasturvallisuuden kehittäjänä, tiedon tuottajana, verkostojen rakentajana sekä kansallisen strategian vastuutahona. Rahoituksen tulee olla ennakoitavaa, jotta tehtävien hoitaminen ja kehittäminen varmistetaan.

Kommenttinne väliaikaisen sääntelyn voimassaolon ja julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamisesta ja niiden vaikutuksista

Ehdotukseen väliaikaisen sääntelyn voimassaolon sekä julkisten palveluntuottajien siirtymäajan jatkamisesta voidaan tässä tilanteessa suhtautua varauksellisen myönteisesti. Vaikka jatkamiselle on esitetty ymmärrettäviä perusteluita, määräaikojen toistuva pidentäminen ei ole lähtökohtaisesti

tarkoituksenmukaista eikä edistä sääntelyn ennakoitavuutta tai toimeenpanon johdonmukaista etenemistä.

Määräajan jatkamista voidaan tässä tilanteessa perustella toimintaympäristön merkittävillä lainsäädännöllisillä muutoksilla, kuten sosiaalipalveluiden uudistuksella, jonka toimeenpano jatkuu seuraavalla hallituskaudella. Tästä huolimatta on tärkeää, että siirtymäaikojen osalta pysytään jatkossa linjassa alkuperäisten tavoitteiden kanssa, eikä määräajoista enää lähtökohtaisesti jousteta, jotta sääntelyn toimeenpano etenee suunnitellusti ja yhdenmukaisesti.

Muut kommentit esitysluonnoksesta

Valvontaa koskevaa lainsäädäntöä tulisi tarkentaa valvontavastuun osalta koskien tilanteita, joissa hyvin-vointialue hankkii toiselta hyvinvointialueelta sosiaali- tai terveydenhuollon palveluja. Erityisesti terveydenhuollon osalta asiaan liittyy epäselvyyttä.

Virolainen Petri
Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Viljakainen Maarit
Päijät-Hämeen hyvinvointialue - Lausuntoa ovat valmistelleet ja koordinoineet oma-valvontajohtaja Sofia Suvanto ja palvelupäällikkö Mari Salonen.